

Meddelelser fra Plantepatologisk Nomenklaturudvalg (Dansk Plantepatologisk Selskab)

Nr. 19

Marts 2000

ISSN 0900-5102

Nye navne på plantesygdomme

I forbindelse med J. P. Skous opdatering af "Nordiske Navn på plantesygdommer ..." fra 1985 og hans "Ordbog over danske navne på plantesygdomme", som er under udgivelse på DSR-Forlag, har det dels vist sig rimeligt at tage stilling til en del vel beskrevne sygdomme, der ikke hidtil har haft dansk navn og til navne, der er ændret.

Bakterier

I de senere år er der sket store forandringer med hensyn til bakteriernes slægter, efter at man har taget DNA-profiler og andre nye metoder i anvendelse. Herved er der skabt et helt nyt grundlag for adskillelse af arter og slægter. I 1996 publicerede et hold forskere på 8 personer en liste over resultaterne af undersøgelser af identificerede bakterier 1864-1995 (Young, J. M. *et al.*, 1996. *Rev. Plant. Pathol.* 75:721-763). Interesserede bedes konsultere denne liste eller se i Skous "Ordbog over danske navne på plantesygdomme" (2000), hvad de bakterier, der forårsager plantesygdomme i Danmark, nu hedder.

Hidtil har *Mycoplasma*-arterne (MLO - mycoplasmalignende organismer) været behandlet under virus, selv om de må regnes til bakterierne. Nyere undersøgelser har ført til den erkendelse, at *Mycoplasma* hos planterne tilhører en særlig gruppe, som man har givet navnet *Phytoplasma*. De 12 arter, der er overført fra virus, findes hos Skou (2000).

Vedrørende nye navne meddeles følgende:

Kartoffelbrunbakteriose og bakterievissnesyge på tomat

Det er restriktionsbelagte sygdomme. Patogenet har hidtil heddet *Pseudomonas solanacearum* Smith, men det er efter de nye kriterier ændret til *Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi *et al.* Bakterien er delt op i tre racer, hvoraf race 1 især angriber kartofler og tomater, race 2 holder sig hovedsagelig til bananer, medens race 3 er særlig aggressiv over for tomater.

(Se Smith *et al.*, 1997. *Quarantine Pests for Europe*. 2. udg. s. 1071 ff.).

Bakteriebrunplet på sojabønner og tobak

Pseudomonas syringae *pv.* *tabaci* (Wolf & Foster) Young, Dye & Wilke er en frøbåret bakterie, der angriber sojabønner og tobak (se J. Hockenhuil m. fl. kompendium).

Kornstribebakteriose

Xanthomonas translucens *pv.* *translucens* (Jones *et al.*) Vauterin *et al.* er en restriktionsbelagt bakterie, som ikke er påvist i Danmark. En anden patovar, der angriber græsser - *pv.* *graminis* (tidligere *X. campestris* *pv.* *graminis* (Egli, Goto & Schmidt) Dye) er nævnt fra Norge som græsstribebakte-

riose ("Nordiske navn på plantesjukdommer ...", 1985). Se Nina Leroul & Lisa Munk: Sygdomme i korn - en håndbog i farver, 1999.

Svampe

Askbarknekrose (*Hystereographium fraxini* (Pers.) de N.)

Sygdommen er vel beskrevet i Skovtræernes sygdomme af Ferdinandsen & Jørgensen (1938-39) både i det teleomorfe og det anamorfe stadium. I forbindelse med sidstnævnte ('*Myxosporium rostrupii*', der ikke er beskrevet efter gældende regler) omtales store nekrotiske barkskjolder.

Brunviolet granlædersvamp (*Amylostereum areolatum* (Fr.) Boid.)

Iben M. Thomsen og Jørgen Kock har brugt dette navn i deres artikel i Svampe 26: 23-25, 1993, men de har ønsket, at det alligevel blev godkendt af udvalget. I konsekvens af navnet har det været nødvendigt også at give den anden art på gran (*Amylostereum chailletii* (Fr.) Boid.) et præfiks, så navnet nu er brun granlædersvamp, der er uden de violette nuancer.

Bygringplet (*Selenophoma donacis* (Pass.) Sprag. & Johnson)

Patogenet optræder i to varieteter - var. *donacis* og var. *stomaticola*. Sygdommen forekommer i landene omkring os, og af litteraturen ses det, at svampen skal være kommet til Skotland (var. *stomaticola*) med sædekorn fra Danmark. Hvis det er tilfældet, må den jo have været her. Endvidere nævner V. Smedegaard, at han fandt den, da han gik og studerede bladpletter på byg, og at han havde eller havde haft den i sit herbarium. Det vidste Nina Leroul og Lisa Munk beklageligvis ikke, da de oversatte "Sygdomme i korn - en håndbog i farver". På engelsk hedder sygdommen Halo Spot, og de smukke billeder i bogen gør, at den næsten ikke kan hedde andet. Derfor er det logisk at bruge den danske oversættelse ringplet. Sygdommen optræder på korn og græsser - hyppigst på byg og hundegræs - og her altså bygringplet. De karakteristiske måneseglformede konidier (af *selene*, det græske navn for måne og det latinske *donacis*, der betyder lignende) har givet inspiration til svampens navn. Altså månelignende *Phoma*.

Diffus avnbøgbrunplet

Denne sygdom skyldes to patogener, der kun kan adskilles ved hjælp af lup eller mikroskop. Sommeren igennem af *Asteroma carpini* (Lib.) Sutton og senere på sommeren tillige af *Monostichella robergii* (Desm.) Höhnelt, hvis teleomorfe stadium er *Gnomoniella carpini* (Fr.) Monod. Sygdommen er vel beskrevet i A. Yde-Andersen i Skader på skovens træer (1989).

Fuchsierust har været kendt her i landet fra før 2. verdenskrig og nævnes i "Den grønne Bog", senest i Frank Hejndorfs udgave fra 1994. Som dens videnskabelige navn angives *Coleosporium fuchsiae*, men det har været noget vanskeligt at verificere. Det viser sig nu, at det var dens første navn givet af M. C. Cooke i 1885, et navn som ad flere mellemveje er ført over til et uredostadie (sommersporestadie) af *Pucciniastrum epilobii* (Pers.) Otth f. sp. *palustris* Gäum. (1942). Det vides ikke, hvad den måtte have af værtskifte.

Fyrrebarkkræft (*Crumenulopsis sororia* (Karst.) Groves med anamorfen *Digitosporium pinifilum* Gremmen)

Svampen er hidtil nævnt som årsag til barkklædte kræftsår på skovfyr, men da det har vist sig, at den også går på andre fyrrearter, har Iben Thomsen foreslået det anførte navn.

Havrebrunplet (*Phaeosphaeria avenaria* (Weber) Erikss. med anamorfen *Staganospora avenae* (Frank) Bisset)

Fra gammel tid har sygdommen heddet havregråplet, men det navn svarer ikke til det billede, man ser i vore dage. Går man litteraturen efter, viser det sig da også, at man i beskrivelsen mere eller mindre har ændret opfattelse, hvilket kan skyldes havresorternes forskellige indhold af antocyaner, der kan få symptomerne til variere fra brunlige til grålige og i visne pletter grå med sorte pycnider.

(Se E. Gram, P. Bovien & Chr. Stapel, 1956. Sygdomme og skadedyr i landbrugsafgrøder. Landhusholdningsselskabets Forlag, Kbh.; J. E. Hermansen, Jørgen Jørgensen & Stapel, 1975. Landbrugsafgrødernes sygdomme og skadedyr. Ibid.; Ghita C. Nielsen & Jørgen P. Jensen, 1988. Markens sygdomme og skadedyr. Ibid.; Meddelelser nr. 16, 1995).

Hvedebladplet (*Pyrenophora tritici-repentis* (Died.) Drechs. med anamorfen *Drechslera tritici-repentis* (Died.) Shoem.)

Sygdommen har ikke hidtil gjort sig særlig bemærket her i landet og heller ikke haft noget dansk navn. Nu er den imidlertid fundet flere gange, hvorfor det er rimeligt at tildele den et navn svarende til de symptomer, som de fleste *Pyrenophora*-arter giver på andre værter. - *repentis* betyder pludselig og uventet, som kunne have noget med sygdommens optræden at gøre.

Hvid ahornbladplet (*Cristulariella depraedans* (Cooke) Höhnelt)

Denne sygdom er vel beskrevet af A. Yde-Andersen i Skader på skovens træer (1989) og med farvebillede, men uden at et egentligt dansk navn er anført. Symptomet er så klart, at navnet giver sig selv.

Lakserøddig taks-poresvamp (*Caloporus taxicola* (Fr.) Ryv.)

Svampen er efter alt at dømme entydigt knyttet til taks og er alene derfor ikke særlig hyppig.

Mahoniemeldug

Optræder hyppigt ganske alvorligt. Den forårsages, ligesom berberismeldug, af *Microsphaera berberidis* (Mérat) Lév., der på alm. berberis er lige så sjælden som værtplanten. Sygdommen på mahonie er ejendommeligt nok ikke set nævnt i dansk litteratur.

Ny aggressiv elmesyge (*Ophiostoma novo-ulmi* Brasier)

Allerede i 1990 blev det påvist, at den elmesyge, der stort set har udryddet alle elme i Danmark, er en anden art end den hidtil kendte. Samtidig må det nævnes, at arterne er ført tilbage til den tidligere slægt *Ophiostoma*.

Pastinakrodråd og -bladplet (*Itersonilia pastinacae* Channon)

I "Nordiske navn på plantesjukdommer ..." (1985) er sygdommen fejlagtigt anført under *I. perplexans* Derx og kaldes bladplet, men da det mest væsentlige angreb forekommer på roden, bør sygdommen hedde, som det er anført svarende til det engelske navn Parsnip Root Canker.

'Rice Blast' (*Magnaporthe grisea* (Hebert) Barr med anamorfen *Pyricularia grisea* (Cooke) Sacc.)

Denne sygdom er ikke alene alvorlig på ris, den er det også på verdensplan, da mere end en fjerdedel af verdens befolkning er afhængig af dette kornprodukt. Det er i denne sammenhæng, at Rice Blast er blevet det internationalt anvendte navn, som også bør anvendes på dansk.

Rød nåletræbarkkræft (*Nectria fuckeliana* Booth med anamorfen *Cylindrocarpon cylindroides* Wr. var. *tenuis* Wr.)

Sygdommen forekommer overalt i Norden og er en parallel til løvtrækræft forårsaget af *Nectria ditissima* Tul. med anamorfen *Cylindrocarpon willkommii* (Lindau) Wr.

Sodskimmel hos fyr og gran (*Rhizosphaera kalkhoffii* Bubák)

Billedet og beskrivelsen i "Skader på skovens træer" giver næsten ingen anden mulighed for navngivning. Sygdommen er en parallel til douglasiesodskimmel forårsaget af *Phaeocryptopus gaeumannii* (Rhode) Petrak.

Ædelgrannålefiltsvamp (*Herpotrichia parasitica* (Hartig) Rostrup)

Sygdommen er vel beskrevet hos Ferdinandsen & Jørgensen (1938-39) under synonymet *Acanthostigma parasitica* (Hartig) Sacc., men uden et dansk navn. Navnet her er givet analogt til sort filtsvamp eller sort sneskimmel på ene, fyr og gran forårsaget af *H. juniperi* (Duby) Petrak.

Følgende vigtige *Cochliobolus*-arter er medtaget, selv om de ikke findes i Danmark. Årsagen er, at de står nær ved arter, som er her i landet:

Havrebladplet (*Cochliobolus victoriae* Nelson med anamorfen *Bipolaris victoriae* (Meehan & Mutphy) Shoem., eng.: Victoria Blight of Oats) En alvorlig sygdom på havre i Amerika. Danner toxinet victorin.

Kimplantevisnesyge (*Cochliobolus lunatus* Nelson & Haasis med anamorfen *Curvularia lunata* (Wakker) Boedijn, eng.: Seedling Blight) Polyfag på dækfrøede planter i tropiske områder.

Sydlig majsbladplet (*Cochliobolus heterostrophus* Drechsler med anamorfen *Bipolaris maydis* (Nisikado) Shoem., eng.: Maize Southern Leaf Blight).

To vigtige *Setosphaeria*-arter er medtaget. De kan begge angribe majs, men den førstnævnte er ikke fundet i Danmark:

Exserohilum-bladplet på korn og græsser (*Setosphaeria rostrata* Leonard med anamorfen *Exserohilum rostratum* (Drechs.) Leonard & Suggs, eng.: Seedling Blight).

Majsbladplet (*Setosphaeria turcica* (Luttrell) Leonard & Suggs med anamorfen *Exserohilum turcicum* (Pass.) Leonard & Suggs, eng.: Northern Leaf Blight).

To *Sphacelotheca*-arter, der forårsager brand på henholdsvis durra (sorghum) og majs og durra, er medtaget:

Brand hos durra (*Sphacelotheca cruenta* (Kühn) Potter), eng.: Loose Smut of Sorghum).

Topbrand hos majs og durra (*Sphacelotheca reiliana* (Kühn) Clint., eng.: Head Smut of Maize and Sorghum).

